

BİLİMSEL GERÇEKÇİLİĞİ ÖZNEL YAKLAŞIMLAR KARŞISINDA BİLİMSEL OLARAK DAHA GÜÇLÜ YAPAN NEDİR?

Cem ŞEN* **İbrahim Sani MERT****

Öz

Yönetim ve organizasyon araştırmaları yıllardır pozitivism ile postmodernist tartışmaların gölgesinde yürütölmektedir. Pozitivizmin yalın nedensellik anlayışı ve metafiziğe karşı duruşu ile postmodernizmin ontolojik ve epistemolojik sorunları, yönetim ve organizasyon alanının bilimsel meşruiyetinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Söz konusu sorunların aşılmasında ve alanın araştırma programının özelliklerine ilişkin bir başvuru çerçevesi oluşturulmasında bilimsel gerçekçilikten yararlanılabilir. Bilimsel gerçekçiliğin, hem postmodernizm hem de pozitivism sorunlarını giderme olanaklarını sunduğu iddia edilebilir. Ontolojik ve epistemolojik sorunların sağlam bir zeminde tartışılması ve çözölmesinde, bilinç-beyin ikiliği tartışmalarında ortaya çıkan ussal nitelik sorunlarının fizikselci yaklaşımlarla aşılmasında, belirlenim tartışmasının solipsizme savrulmadan ve bilimsel meşruiyet içinde çözölmesinde bilimsel gerçekçiliğin tutarlı bir bilim felsefesi çerçevesi sunduğu ileri sürölebilir.

Anahtar Kelimeler: *Bilimsel Gerçekçilik, Postmodernizm, Ontoloji, Epistemoloji, İkilikler, Belirlenimcilik.*

* Dr., Milli Savunma Bakanlığı, csen@gamil.com, Ankara/Türkiye.

** Prof. Dr., Antalya Bilim Üniversitesi, İİSB Fakölte, İşletme Bölümü, ibrahim.mert@antalya.edu.tr, Antalya/Türkiye.

WHAT MAKES SCIENTIFIC REALISM SCIENTIFICALLY MUCH MORE POWERFUL AGAINST SUBJECTIVE APPROACHES?

Abstract

Organizational and management researches have been conducted for many years in the shadow of positivism and postmodernist debates. It is seen that positivism's plain sense of causality and its stance against metaphysics and postmodernism's ontological and epistemological problems lead to the question of scientific legitimacy of the organizational and management field. Scientific realism can be exploited in overcoming these problems and creating a reference framework for the characteristics of the field's research program. It can be asserted that scientific realism offers opportunities to address the problems of postmodernism and positivism. Scientific realism offers consistent framework of philosophy of science and the adoption of scientific realism can be beneficial in discussing and resolving ontological and epistemological problems on a solid ground, in overcoming the problems of rationality emerged in the discussions of consciousness-brain duality with physicalist approaches, and in resolving the debate on determinism without heading to solipsism within scientific legitimacy.

Keywords: *Scientific Realism, Postmodernism, Ontology, Epistemology, Dualism, Determinism.*

1. GİRİŞ

Her kavramın farklı bakış açılarıyla derinlemesine ele alındığı günümüzde, disiplinler arası bir niteliğe sahip yönetim ve örgüt araştırmalarının sosyal bilim olarak tanınması ve bağımsız bir yönetim ve örgüt araştırmaları bilimine dönüşmesinin (Sargut, 2012b:1) kaçınılmaz olduğu vurgulanmaktadır. Bunu sağlama yolunda atılması gereken en önemli adımın, yönetim ve örgüt

araştırmalarının bilimsel meşruiyetinin sorgulanmasına neden olan öznel yaklaşımların nesnel olarak ortaya konulması olabileceği değerlendirilmektedir.

Tam bu noktada akla gelen önemli soruları şu şekilde sıralamanın, bu çalışmanın sınırlarını belirlemeye yardımcı olacağını düşünülebilir. Yönetim ve örgüt araştırmalarının sosyal bilim olarak tanınması yolunda; öznel yaklaşımlardan eleştirel gerçekçilik ve postmodern yaklaşımlar ile nesnel yaklaşım olan pozitivistin zayıf tarafları dikkate alınarak yeni bir çözüm önerisi sunulabilir mi? Cevabımız evet ise, öne süreceğimiz çözüm önerisini, öznel yaklaşımlar ile pozitivism karşısında bilimsel olarak daha güçlü yapan nedir? Söz konusu çözüm önerisi, diğer paradigmaları ve öne sürdükleri savları bütünleştirici ve ikna edici bir tavır sergileyebilir mi?

Bu çalışmaya başlarken yapılan tespitlerden en önemlisi, yerli yazında pozitivism ve eleştirel gerçekçilik konularının çok sık ele alınıp incelendiğine rastlanmakla birlikte, bilimsel gerçekçilik konusuna sıklıkla yabancı yazında rast gelinmekte, yerli yazında ise yeterince ele alınmadığı göze çarpmakta olduğudur. Bu makalenin özellikle bilimsel gerçekçilik konusundaki yerli yazın eksikliğine bir nebze katkıda bulunması ve bilimsel gerçekçilik konusuna farklı açılardan yaklaşılması hedeflenmiştir. Ayrıca yapılan bu çalışmanın, sosyal bilimlere tümünden kapsayacak Büyük Kuram/Grand Theory (Parsons, 2005:xxv; Skinner, 1990:3; Wiarda, 2010:x; Mills, 2000:26) oluşturma çabalarında bir kilometre taşı rolü üstlenebileceği ileri sürülebilir.

2. SOSYAL BİLİMLERDE ÖZNEL-NESNEL YAKLAŞIMLAR VE DIŞAVURUMLARI

Yönetim ve örgüt araştırmaları ile ilgilenen bilim insanları; örgütlerin neler yapması gerektiğini (içerik) çok iyi bilmelerine rağmen bilgilerini uygulamaya başladıklarında (süreç) çeşitli zorluklar ile karşılaştıklarını ifade etmektedirler (Pfeffer, 1997:202-203). Bu bağlamda, bilimsel gerçekliğin ne olduğunun ortaya

konulması yeterli olmamakta; içerik ve süreç (eylem), bilgi ve eyleme geçme, teori ve pratik arasında iliŐkiyi anlamının yollarının bulunmasına çalıŐılmasının, kuramsal gücün uygulamada fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir. Tüm bu gayretler, kuram üretme ve srelemeye dayanmakta, söz konusu geliŐim kapsamında paradigma ve bilimsellik kavramları dikkat çekmektedir. Bu nedenle paradigma kavramı ve kapsamının gözden geçirilmesinin yararlı olacaktır.

Paradigma kavramının babası olarak bilinen Kuhn'a (1970) göre belli bir zaman periyodunda bilimsel bir grubun ya da topluluğun düŐünme biçimi ve davranıŐlarını belirleyen bir dünya görüŐü, bir model, bir fikir birliği olarak tanımlanan paradigma, yalnızca o topluluktaki üyelerin paylaŐmıŐ olduğu bir Őeydir (Kuhn, 1970:10-11). Herhangi bir alanda ortaya çıkmıŐ olan sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla ortaya atılan paradigma; sorunları çözmeye baŐladıėıca dikkatleri üzerine toplamakta ve daha çok kiŐi tarafından kullanılır hale gelmektedir. Bu süreç sonunda alana hâkim olan paradigmanın, alternatif bir paradigmanın olmaması durumunda her soruna çözüm olduğuna inanılmaya baŐlanmakta ve sorgulanamaz bir konuma gelmektedir. Sonuç olarak bilim insanları tüm gerçekliği, bu paradigma çerçevesinde anlamaya çalıŐmaktadırlar.

Kuhn'a (1970) göre doğa bilimleri ve özel olarak da sosyal bilimlerde bilim insanları; nasıl bilim yapılması gerektiği, neleri araŐtırmamanın geçerli bilim olarak kabul edilebileceği, kuram geliŐtirerek elde edilen verilerin nasıl değerlendirileceğine dair ortak anlayıŐa sahip bulunmamaktadır. Bunun sonucu olarak hangi yolun tutulması ve hangi düŐüncenin takip edilmesi hususunda anlaşmazlıklar doğmaktadır. Benzer Şekilde bilimin neden elde edildiği, özellikle de bilimsel bilginin nasıl elde edildiği (Chalmers, 1999:17) hususunda çeşitli zorluklar bulunmaktadır. Bu zorluklara değinmeden önce her türlü bilimsel bilginin kuramsal olduğunu, kuramsal olmayan anlayıŐ diye bir Őey olmadığını (Churchland, 1986:1) belirtmek faydalı olacaktır.

Bu çalışmada ilgi alanın yönetim ve örgüt araştırmaları, bir başka ifadeyle sosyal bilimler olması nedeniyle sosyal bilimlerdeki felsefi yaklaşımları, örgüt paradigmaları konusunda en önemli katkılardan birisini yapan Burrell ve Morgan'ın "Sociological Paradigms and Organizational Analysis (1979)" adlı kitabında belirttikleri felsefi varsayımlardan hareketle ele alınan uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, takip edilecek metodolojinin ya da yaklaşımın bulunmasında söz konusu felsefi varsayımlar bilim insanına yardımcı olabilecektir. Bu felsefi varsayımlar; ontolojik varsayım, epistemolojik varsayım ve insan doğasına ilişkin varsayım olarak sıralanabilir (Burrell ve Morgan, 1979:1-2).

Yukarıda sıralanan üç varsayımın cevap aradığı sorular birbirinden kesikli matematiksel ifadelerle ayrılmadığı, iki yönlü bir skalada (continuum) devam ettiği gözden kaçırılmamalıdır. Söz konusu varsayımlar ışığında seçilecek metodoloji (ki bu dördüncü varsayım olmaktadır) ile sosyal dünya ya doğal bilimlerin yer aldığı bireyin dışında bir gerçeklik olarak tanımlanacak, buradaki belirlenimci ve evrensel yasa koyucu mantıkla ele alınacak; ya da sosyal dünya daha öznel, serbest irade ürünü olarak bulunulan ortamı algılayan, açıklayan ve yorumlamacı bir mantıkla ele alınacaktır (Burrell ve Morgan, 1979:2-4). Öznel-nesnel boyuta ilişkin görüşler Tablo-1'de sunulmuştur. Bu iki yaklaşımın seçilmesinde temel motivasyon karşıt kavramların birbirlerini açıklamadaki gücünden kaynaklanmaktadır.

Tablo 1. Sosyal Bilimin Doğasıyla İlgili Kabullerin Analizi, Öznel ve Nesnel Yaklaşımlar

Sosyal Bilimlere Öznel Yaklaşım	Varsayımlar	Sosyal Bilimlere Nesnel Yaklaşım
Nominalizm (Adçılık)	← Ontoloji →	Realizm (Gerçekçilik)
Anti-Pozitivizm	← Epistemoloji →	Pozitivizm
İradecilik (İstençlilik)	← İnsan Doğası →	Determinizm (Belirlenimcilik)
İdeografik (Simgecilik)	← Metodoloji →	Nomotetik (Genel yasa koyuculuk)

Kaynak: Burrell ve Morgan (1979: 3)

Seçilecek metodoloji ya da yaklaşımın bizi, iki yönlü bir skalanın uçlarında yer alan pozitivizm ya da Alman İdealizmi/eleştirel gerçekçiliğe doğru götüreceği ifade edilebilir.

3. ONTOLOJİ, EPİSTEMOLOJİ, BELİRLENİMCİLİK VE METAFİZİK KAVRAMLARI

Ontolojik varsayım; “incelenecek olan gerçekliğin bireyin dışında mı, yoksa bireyin bilincinin bir ürünü mü” olduğunu, epistemolojik varsayım ise; “bilginin temeli ve kaynağı somut, nesnel, tanımlanabilir mi, yoksa öznel, ruhsal hatta doğüstü mü” olduğunu tartışmaktadır (Burrell ve Morgan, 1979:1). İnsan doğasına ilişkin varsayım; “birey ve deneyimleri dışsal çevrenin belirlenimci bir ürünü mü, yoksa serbest iradesinin bir ürünü mü” olduğunu (Burrell ve Morgan, 1979:2), metafizik ise “dışarıda ne var ve var olanlar neye benziyor” sorularının cevaplarının ne olduğunu (Sargut, 2012b:6) araştırmaktadır.

Ontolojik varsayımın diğer bir ifadeyle hem bilinen nesne ile bilen özne arasındaki ilişkinin uç noktalarından nominalist (adçı) konuma göre, sosyal dünya bireyin bilinci dışında yer alan sosyal yapı için kullanılan etiketler, kavramlar ve adlardır;

karşıt taraftaki gerçekçi pozisyon ise, bireyin bilinci dışındaki sosyal dünyanın göreli olarak değişmez, somut yapılar olduğunu kabul etmektedir (Burrell ve Morgan, 1979:4). Nominalist yaklaşım ile dışsal dünyaya anlam verilmekte ve onu tanımlamak mümkün olmaktadır. Gerçekçi yaklaşımda ise yapılar, biz algılasak da algılamasak da varlıklarını sürdürmeye devam etmektedirler. Bu bağlamda ontoloji, yönetim ve örgüt araştırmaları işlevlerinin daha etkili anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Chia, 2003a:109).

Epistemolojik varsayım, sosyal dünyada bütünü oluşturan parçalar arasındaki nedensel ilişkileri ve düzenlilikleri aramaktadır. Mevcut düzene göre oluşturulmuş hipotezler, bunlara uygun görgül araştırma programları ile doğrulanmakta ya da yanlışlanabilmektedir (Donaldson, 2003:119; Burrell ve Morgan, 1979:5). Pozitivizmin kuramsal olarak öne sürdüğü iddiaların tamamen karşısında olan anti-pozitivizm ise sosyal dünyadaki düzenliliklerin yasalarını arayıp bulmanın yararına karşı çıkmaktadır, çünkü sosyal dünya temelde görelidir ve ancak eylemde yer alan öznenin bakış açısı ile bilgiye ulaşılabilir (Wicks ve Freeman, 1998:128-129; Burrell ve Morgan, 1979:5). Bu nedenle, pozitivist epistemolojinin insan eylemlerini anlamak için gerekli gördüğü nesnel, nesnel gözlemci duruşunu kabul etmemekte, genel olarak bilimin nesnel bilgi oluşturabileceği düşüncesini de reddetmektedir.

İnsan doğasına ilişkin varsayım; sosyal bilimlere içine çeken aktör ile yapı ya da özgür seçim ile toplumsal belirlenim ikilik tartışmalarının temelini oluşturmaktadır (Sargut, 2012b:11). Belirlenimcilik bakış açısı insanın ve eylemlerinin, tamamen içinde bulunulan çevre veya durum tarafından belirlendiği anlayışını savunmaktadır; iradecilik bakış açısı ise, insanı tamamen otonom ve serbest irade ile tanımlamaktadır.

Metodoloji boyutunda idiografik yaklaşım ise sosyal dŭnya hakkındaki bilginin, ancak inceleme nesnesinin birinci elden bilgisi ile elde edilebileceği dŭřŭncesi űzerine temellenmiştir (Case, 2003:169; Burrell ve Morgan, 1979: 6). Bu kapsamda inceleme nesnesi yakından değerlendirmeye alınarak, arka planı ve tarihçesi ayrıntıları ile ortaya çıkarılmaktadır. Buna gűrűřler, gűnlűkler, biyografiler ve gazete kayıtları yardımcı olmaktadır. Nomotetik yaklaşım ise doęa bilimlerinde kullanılan, bilimsel ilkelere uygun olarak hazırlanmış hipotezlerin test edilmesi metodunu kullanmaktadır (Case, 2003:163; Burrell ve Morgan, 1979:6). Verilerin analizi için niceliksel tekniklerin kullanımı ve bilimsel testlerin oluşturulması önemlidir, bu maksatla anket, alan araştırması, kişilik testleri ve standartlaştırılmış araştırma araçları kullanılmaktadır.

Burrell ve Morgan'a (1979) göre sosyal bilimlerin doğası hakkındaki bu dört varsayım, sosyal teoriyi analiz etme açısından elverişli bir araç olmaktadır. Bu dört varsayım içerisindeki uç pozisyonlardan birincisi sosyolojik pozitivizm diğeri ise birinci geleneğe karşıt bir duruşu olan Alman İdealizmidir. Bu bağlamda; sosyolojik pozitivizm insani ilişkiler alanına, doğa bilimlerinde kullanıla gelen metod ve modellerin uygulanmasını içermekte, sosyal dŭnyayı tıpkı doğa dŭnyası gibi ele almakta, ontolojik olarak gerçekçi, epistemolojisi pozitivist, insan doğası açısından belirlemci, metodolojisi ise nomotetik bir yaklaşım sergilemektedir. Alman İdealizmi ise evrenin nihai gerçekliğinin, duyuusal algılamalardan elde edilen verilerden ziyade, ruh, dŭřŭncede temellendiğini kabul etmekte, sosyal gerçekliğe bakışında nominalist, doğa bilimlerine karşıt olarak insani ilişkilerin öznel doğasına odaklanmakta, epistemolojik olarak anti-pozitivist, insan doğasına bakışında ise iradenin önemini vurgulamakta, metodolojisi ise idiografik bir yaklaşımı vurgulamaktadır.

Metafizik'in meřgul olduęu alan çoęunlukla kapsamı açısından pozitivistlerce kűűk grűlműřtűr. ŭnkű metafizik; var olduęu bilinen ancak grgűl olmayan

varlıkların varoluşlarıyla ilgilenmekte ve konuya felsefi bir açıdan yaklaşmaktadır (Donaldson, 2003:116; Chia, 2003a:101). Kuramların doğrulanabilmesinin ancak görgül sınamalarla mümkün olduğuna inanan pozitivistlere göre, felsefe kapsamında yer alan metafizik; nasıl ki felsefe bilimin dışında bırakılıyorsa, metafizik de bilim dışı bırakılmak zorundadır (Boyd, 1999a:14).

4. POZİTİVİZMİN YADSINAMAZ TARİHSEL ÜSTÜNLÜĞÜ

Pozitivizmin tanımına bakıldığında bilimin dışsal dünyaya ilişkin kestirimci ve açıklayıcı bilgi elde etme girişimi olduğu, bunu yapmak için dışsal dünyada bulunan düzenli ilişkileri ifade eden, oldukça genel önermelerden oluşan kuramlar inşa etmeye ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilir (Keat ve Urry, 1982:9). Aslında bir şeyi açıklamak, o şeyin bu düzenliliklerin bir örneği olduğunu göstermek olarak tanımlanabilir. Aynı kapsamda, kestirimin de benzer esaslar üzerinde yapıldığı vurgulanabilir.

Pozitivist görüşe göre, tek bir bilim mantığı, bir başka ifadeyle bilimin birliği anlayışı vardır ve bilim adını taşıyan her entelektüel etkinliğin bu mantığa uyması gerekmektedir. Sözü edilen bu mantık, doğa bilimi mantığıdır; tümevarımcı nedensellik ve görgül kanıt bulmaya dayalı (Sargut, 2012a:4) başka bir ifadeyle nesnel, gerçekçi, belirlenimci, genel yasa koyucu (Sargut, 2006:102; Esade ve Mckelvey, 2010:415) ve özellikle de metafiziği dışlayan (Boyd, 1999a:14) bir yapı sergilemektedir.

Pozitivist paradigma, toplumsal olanın doğal olandan farklı olmadığını, dolayısıyla doğa bilimlerinde uygulanan açıklama yönteminin sosyal alanlarda da başarıyla uygulanabileceğini ileri sürmektedir (Giddens, 1993: 138-139). Bu paradigma bağlamında ister doğa bilimleri, isterse sosyal bilimler olsun, tüm bilimlerin amacının görgül gözlemlerle kanıtlanabilir ilke, yasa ve genellemeler üretmek

olduđu, sınanamayan ve dođrulanamayan her tűrlű dűŐűncenin bilim dıŐı olarak kabul edildiđi ifade edilebilir.

Pozitivizme gűre gerçek bir dűzen içindedir ve nesnel olarak belirlenip bilinebilir. Bu bađlamda pozitivist bilim insanı, gerçeđin dođasında bir dűzenliliđin var olduđu ve bu gerçeđin nesnel olarak űlűlebileceđi biçimindeki iki temel varsayımdan hareket etmektedir (Wicks ve Freeman, 1998:124). Pozitivist paradigmaya gűre, dođal yaŐamı ve insan yaŐamını dűzenleyen bir takımı yasalar vardır ve bu yasalar araŐtırmalarla keŐfedilebilir niteliktedir.

Gűrűldűđu űzere pozitivism; tűm bilimleri kapsayan, bilim yaptığını iddia eden tűm disiplinlerdeki bilgi űretimini bilimsel yűntem olarak űneren bir yaklaŐım sergilemektedir. Bu yaklaŐıma bađlı kalarak bilgi űreten bilim insanları, daha çok nesnel bilgiye űnem vermekte, evrensel yasaları yűceltirken, bilginin űznel boyutunu yadsımaktadırlar. űnkű pozitivism, bilimsel çalıŐmaları kesin bilgi veren bir etkinlik olarak gűrmekte, űzne olarak bilim insanının araŐtırılan nesne karŐısında tamamen tarafsız olduđunu ifade etmektedir.

5. ELEŞTİREL GERÇEKÇİLİK VE ÇIKMAZLARI

Sosyal bilimlerin, bilim felsefesi açısından bilim olarak kabul edilmesi amacıyla pozitivist mantıđa uymak zorunda kaldığı ifade edilebilir. Dolayısıyla, bilimin geliŐmesindeki baŐat yaklaŐım olarak pozitivism, sosyal bilimlerin tarihsel geliŐiminde de hâkimiyetini sűrdűrműŐtűr denilebilir. Bunun nedeni aydınlanma dűŐűncesinin aklı merkeze alan anlayıŐı ile yakından ilintilidir (West, 2008). Ancak sűz konusu paradigma sosyal bilimlerde egemen bir paradigma durumuna geldiđi sıralarda, dođa bilimlerindeki geçerliliđi izafiyet ve kuantum paradigmaları nedeniyle sorgulanmaya ve tartıŐılmaya baŐlanmıŐtır. Daha sonra bu tartıŐmalar sosyal bilimlere de yansımıŐ, giderek ona alternatif paradigma ve araŐtırma yűntemlerine olan ilgi artmaya baŐlamıŐtır. űzellikle sosyal bilimlerde 1960'lı

yıllardan başlayarak pozitivistlere karşı çok çeşitli tepkiler gelişmiş, yönetim ve örgüt araştırmaları alanıyla uğraşan akademisyenler kendilerini sosyal bilimci olarak tanımlamaya başlamaları (Sargut, 2012b:1) üzerine yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde örgüt araştırmalarının temelde durağan ve katı olmayan, sürekli değişim ve gelişimi öngören, öznel yapısı (Chia, 2003b:114); pozitivistlerin araçsal akılcılığı yerine eleştirel bilimin özgürleştirici akılcılığı yeni yaklaşımları tetikleyen en önemli unsur olmuştur.

Söz konusu yeni yaklaşımların en önemlilerinden birisi olarak eleştirel gerçekçilik göze çarpmaktadır. Eleştirel gerçekçilik, sosyal bilimlerin fen bilimleri karşısında doğası gereği daha az bilimsel olduğu yargısına karşı geliştirdiği savları ile öne çıkmıştır (Türk, 2012:190). Pozitivistlerin evrensel, nesnel, değerden bağımsız, belirlenimci, indirgemeci bilim anlayışına karşıt olarak alternatif paradigma ve yaklaşımlarda genellenemezlik, durumsallık, öznellik, değer yüklü olma, görecelilik gibi hususlar öne çıkmaktadır. Çünkü temelinde değişkenlik gösteren bireyler/insanlardan meydana gelen toplumun incelenmesi söz konusudur. Farklı şekillerde düşünen insanlar, dünyayı kendi kapasiteleri nispetinde algılayacaklarından olgu, nesne ve olaylar arasında tüm insanların aynı şekilde algılayacakları kendiliğinden bir düzenin olmadığı; başka bir ifadeyle teorilerin eleştirilebileceği, bağımsız ve genel kabul görmüş ortak bir deneysel temel ve gözlem dilinin olmadığı, bu nedenle hangi tür bilginin başarılı olacağına garantisinin bulunmadığını vurgulayan Feyerabend (1981:104-108); birbirine alternatif tüm bilgilerin, birbirleri ile yarışmasına imkân tanıyan çoğalma ilkesini geliştirmiştir. Bu görüş, çok sayıda yeni yaklaşım ve metodolojileri gündeme getirmiştir.

Eleştirel gerçekçilerin üzerinde durdukları ana nokta var olan güç yapılarına meydan okuyarak bireyi söz konusu güç yapılarından koruyabilmektir (Kilduff, Mehra, ve Dunn, 2011:308). Eleştirel gerçekçiler ontolojik ve epistemolojik

varsayımlar bağlamında nesneden öznele geniş bir yelpazeyi içermekte, özneliğin uç noktalarında ise postmodernist ve solipsist (tekbenci) eğilimler görölmektedir (Sargut, 2012a:7).

Postmodernizm toplumsal ilişkilere yüklenen anlamın nesnel bir gerçeklik değil, insanların oluşturduğu bir yapı olduğunu savunmakta (Rosenau, 1992:51), bu bağlamda postmodernizimin söz konusu yapıdaki istikrarsızlık ve değişkenliklerin araştırılması olarak tanımlanabileceğini (Cooper ve Burrell, 1988:98) belirtmektedirler. Doğa bilimlerinin uyguladığı yöntem ve esaslardan esinlenerek gelişen modern sosyal bilimler, bağımsız ve nesnel bir gerçeklik olduğunu ve teorisinin sınanmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Postmodernistler ise, bunun tam tersine, bilgiyi öznel, sezgisel ve epistemolojik kaygılar etrafında organize etmenin gereklerine inanmışlardır. Çünkü bilginin bilenden bağımsız olarak ortaya çıktığı görüşüne karşı çıkmaktadırlar.

Modern sosyal bilimler dış gerçeklik adını verdiği nesneyi keşfetmeye ve tasvir etmeye yönelirken; postmodernistler dış gerçekliği temsil etmeye yeterli araçlar olmadığını ileri sürmektedirler (Rosenau, 1992:110). Bu bağlamda örgüt araştırmalarında örgütlerin somut varlıklar olarak görülmesi postmodernistlerce kabul edilmemektedir (Sargut, 2012b:3). Aynı kapsamda postmodernist örgüt araştırmacıları, örgütlerin kompleks problemlerinin çözümünde pozitivist analitik yaklaşımların yeterli olmadığını öne sürmektedirler (Esade ve Mckelvey, 2010:430).

6. BİLİMSEL GERÇEKÇİLİK VE ALBENİSİ

Pozitivizmi temellerinden sarsmaya ve yerini almaya çalışan postmodernizm, sosyal bilim alanında yer alan yönetim ve örgüt araştırmalarının bilim olarak tanınmasına zarar vermeye başlaması, özellikle de Sokal'ın postmodernizmi küçük düşüren girişimi ve bunu bütün dünya ile paylaşması (Sokal, 1996a; 1996b),

kaybedilen prestijin geri kazanılmasını gerektirmiştir. İşte tam da burada yeni bir yaklaşımın sahneye çıkması, öncelikle postmodernizmin sosyal bilimleri içerisine düşürdüğü kötü durumdan kurtarması, buna ilave olarak pozitivistlere yapılan eleştirileri ontolojik ve epistemolojik olarak doğrulukla cevaplayabilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Söz konusu yeni yaklaşımın pozitivistlerin yaptığı gibi ontolojik ve epistemolojik olarak metafiziği dışarıda bırakmadan bilimsel olarak yaklaşması, dışımızdaki dünyanın ne olursa olsun her şeyden bağımsız olarak varlığını sürdürmeye devam edeceğine inanması (Searle, 1995:153), postmodernistlerin aşırı öznel ve göreceli yaklaşımlarından uzak durması gerekmektedir. Bahse konu yeni yaklaşımın bilimsel gerçekçilik olabileceği değerlendirilmektedir.

Boyd (1999b:196) bilimsel gerçekçiliği tanımlarken görüşlerini dört adet teze dayandırmaktadır, bunlar;

- Bilimsel teoriler gerçekçi bir biçimde yorumlanmalı,
- Bilimsel çaba ve ispatın hiçbir zaman kesin/mutlak olarak değil de büyük bir olasılıkla doğru olduğu kabul edilmeli,
- Yeni kuramların eski kuramlarca elde edilen gözlemlenebilir ve gözlemlenemeyen olgulardan elde edilen bilgilere dayandığı ve
- Bireylerden bağımsız gerçeğin görgül olarak saptanmasındaki güçlükler nedeniyle metafiziğe ihtiyaç duyulduğu yadsınmamalı tezlerinden oluşmaktadır.

Benzer şekilde Lakatos (1965:92) da mutlak doğru yerine, imkanlar dâhilinde doğruya yaklaşmayı yeterli görmektedir.

Psillos (2005) bilimsel gerçekçiliğin kavranması için iki temel bakış açısını ortaya koymaktadır; bu bakış açılarından birincisi bilimsel kuramlara, ikincisi ise dünyaya

nasıl bakıldığıdır. Bazı filozoflar, ikinci bakış açısını benimsemekte ve bilimsel gerçekçiliği metafizik bir tez olarak ele almaktadırlar. Psillos, metafiziği kabullenmekle birlikte bakış aıların oluşturduğu çerçevede bilimsel gerçekçiliğe ilişkin üç temel savı ne sürmektedir. Bunlar;

- Metafizik Sav: Bu sava göre bilimsel kuramlar tarafından tanımlanan tüm varlıkların içerisinde yer aldığı dünyanın ustan bağımsız belirgin bir yapısı vardır ve burada ontolojik gerçek metafiziği dışlamamaktadır,
- Anlambilimsel (Semantik) Sav: Bu sava göre bilimsel kuramlar göründüğü gibi (face-value) değerlendirilmelidir,
- Epistemolojik Sav: Bu sava göre epistemolojik anlamda olgunlaşmış ve kestirim başarısı olan kuramlar, yaklaşık olarak doğru olarak kabul edilmektedir (Psillos, 2005:385-386).

Yukarıda sıralanan tezler bilimsel gerçekçiliğin kavranmasında; bilimsel kuramlara ve dünyaya nasıl bakıldığı konularını beraber ele almakta ve aralarında derin bir ayrışma tespit etmemektedirler. Ancak pozitivistler bu savlara metafiziğin bilim dışı olduğu noktasından hareketle katılmamaktadırlar (Sargut, 2012b:6).

Bilimsel gerçekçilik pozitivizm ve postmodernizmden bazı hususlarda ayrılmaktadır. Bilimdeki nesnellik amacına katılmakla birlikte, pozitivizme egemen yalın nedensellik (Hume'cu) anlayışı ve metafizik kavramından uzak durması (Psillos, 2005:395,400) sebebiyle pozitivizmden ayrılmaktadır. Aşırı görecelik anlayışının, yönetim ve örgüt araştırmalarının bilimsel meşruyetini büyük ölçüde zedeleyebileceği gerekçesiyle postmodernizmden uzak durmaktadır (Sargut, 2012b:13). Bilimsel gerçekçilik, pozitivizmin yalın nedensellik anlayışına oranla, daha derin bir nedensellik anlayışı ve açıklayıcı bir yöntem önermektedir (Demetriou, 2009). Bilimsel gerçekçiler nedensellik

ilişkileri ortaya konulurken sürecin ayrıntılı bir şekilde tanımlanması, bağlama koşullara ilişkin tüm değişkenlerin dikkate alınması ve düşünülmesi gerektiğini savunmaktadırlar (Sargut, 2012a:4).

Pfeffer'e (1993) göre yaklaşımlar arasındaki bu uzlaşmazlık çok sayıda yeni yaklaşım ve metodolojileri gündeme getirmekte, ancak söz konusu bolluk yönetim ve örgüt araştırmalarının sosyal bilim olarak meşruiyetini sorgulanır hale getirmektedir (Pfeffer, 1993:618). Benzer şekilde McKelvey'e (2003) göre günümüzde örgüt alanındaki paradigma bolluğu/savaşı özünde bir pozitivist ve postmodernist epistemoloji savaşıdır ve postmodernistler tarihsel göreceliliğin doğal sonucu olarak kuram bolluğu ve çeşitlenmeden yana tavır sergilemektedir (McKelvey, 2003:49,55,56). Böylece ortaya konulan eleştirel bakış ile sosyal bilimlerde alana hâkim pozitivist paradigmaya takılı kalmanın negatif etkilerinden kurtularak, çok sesli yaklaşımlar sergilenmesinin yolu açılabilmiştir. McKelvey, paradigma bolluğu nedeniyle yönetim ve örgüt araştırmalarının sosyal bilim olarak meşruiyetinin sorgulanır hale gelmesi konusunda Pfeffer'in görüşlerine katılmaktadır (McKelvey, 2003:66)

Söz konusu paradigma bolluğu kapsamında, daha detaylı görgül araştırma yöntemlerinin ve olumlu katkılarının ortaya konulabileceği vurgulanmıştır. Ancak, sözü edilen olumlu katkıların ne derece başarılılabildiği tartışılması gereken bir konudur. Ayrıca paradigma bolluğu genellikle o alanın bilim öncesi durumunu ifade ettiğinden (Kuhn, 1970:10-22) daha en başından itibaren yönetim ve örgüt araştırmalarının henüz bilim olmadığını kabullenmek anlamına da gelebilir. Özellikle paradigma bolluğu, epistemolojinin görecelileşmesine sebebiyet vererek yapılan araştırmaların kalitesini düşürebilir. Oysaki alana hâkim bir paradigmanın varlığı; yapılan bilimsel araştırmaların geçerliliklerinin test edilmesi ve etkililiklerinin belirlenmesinde önemli bir rolün yerine getirilmesine imkân

tanıyabilecektir. Bu sonuç ise alana olan itibar ve elde edilen sonuçların uygulanabilirliğine meşruiyet kazandırabilecektir.

7. BİLİMSEL GERÇEKÇİLİK YÖNETİM VE ÖRGÜT ARAŞTIRMALARI İÇİN BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ SUNULABİLİR Mİ?

Tartışılan konular ışığı altında “yönetim ve örgüt araştırmalarının sosyal bilim olarak tanınması yolunda, pozitivism ve eleştirel gerçekçiliğin zayıf taraflarını dikkate alarak bir çözüm önerisi sunulabilir mi” ve “söz konusu çözüm önerisi diğer paradigmaları ve öne sürdükleri savları bütünleştirici, ikna edici ve birçok kuramı tek bir teori ile açıklamaya çalışan (Büyük Kuram/Grand Theory) bir tavır sergileyebilir mi” soruları akla gelebilir.

Büyük Kuram ifadesi, ilk defa Mills’in Parsons’ın “The Social System” kitabını eleştirdiği, “The Sociological Imagination” adlı kitabında kullanılmıştır (Mills, 2000:25). Büyük Kuram, Wiarda’nın (2010) sosyal bilimlerdeki rolü ve geçerliliğini tartıştığı kitabında; toplumu, düzeni ve hatta yaşamı düşünmek için kavramsal çerçeve sunan, varlığa anlam veren, sosyal hayatın tüm yönlerini bilimsel yetkinlikte açıklayabileceği varsayımına dayanan bir teori olarak tanımlamaktadır (Wiarda, 2010:227). Söz konusu kuramın, diğer paradigmaları ve öne sürdükleri savları bütünleştirici ve ikna edici bir tavır sergileyebilmesi beklenir.

Öznel yaklaşımların kendi içerisindeki ontolojik ve epistemolojik problemleri dolayısıyla yönetim ve örgüt araştırmalarının bilimsel meşruiyetini sorgulanır hale getirdiği tespiti ile pozitivismin yalın nedenselliğe dayanan ve metafiziği dışlayan anlayışı; sağlam ontolojik, epistemolojik duruşu ve sosyal bilim felsefesi ile kuvvetli bağları olan bir yaklaşım arayışlarına neden olmuştur.

İşte tam da bu noktada yukarıda cevapları aranan sorulara; ontolojik ve epistemolojik varsayımları, bilim felsefesi ve metafizik ile ilişkileri nedeniyle “bilimsel gerçeklik” cevap olarak verilebilir. Çünkü bilimsel gerçeklik bilim içerisinde kalarak, dünyadaki olgu ve olayların her ne olursa olsun, her şeyden ve herkesten bağımsız olarak varlıklarını sürdürmeye devam edecekleri (Rust, 2006:143, Searle, 1995:153) noktasından hareket etmekte ve fizikseliği kabul etmektedir.

Bu bağlamda bilimsel gerçekçilik ile ilgili yapılan öncel çalışmalarda (Boyd, 1999b; Lakatos, 1965; Psillos, 2005; Sargut, 2012b) yer aldığı şekilde; bilimsel gerçekçilik yönetim ve örgüt araştırma alanlarının kompleks ontolojik ve epistemolojik problemlerinin çözülmesine; pozitivism ve öznel yaklaşımlar arasında kalan alanın doğru bir bakış açısı ile yeniden düzenlenmesine katkı verebilecektir.

8. ÇIKARIMLAR VE SONUÇ

Yönetim ve örgüt araştırmaları, sosyal bilimlerin bir parçası olarak meşruiyetinin sağlamlaştırmak, bilimsel varlığını sürdürebilmek ve pozitivism ile postmodernizm arasında kalmamak için çare aramaktadır. Söz konusu çarenin; ontolojik ve epistemolojik zafiyete düşmeyen, metafiziği dışlamayan, bilinç-beyin ikiliği tartışmalarında ortaya çıkan ussal nitelik sorunlarını fizikselci yaklaşımlarla aşan, belirlenim tartışmasını solipsizme savrulmadan, bilimsel meşruiyet içinde çözülmesinde bilimsel gerçekçiliğin tutarlı bir bilim felsefesi çerçevesi sunan, derin bir nedensellik anlayışına sahip olan bilimsel gerçekçilik olduğu ileri sürülebilir.

Bilimsel gerçekçiliği öznel yaklaşımlar karşısında bilimsel olarak daha güçlü kılan özellikler kapsamında, yukarıdaki tartışmalar ışığı altında bazı çıkarımlar yapılabilir.

- Bilimsel gerçekçiliğin ortaya koyduğu niteliklerin ontolojik olarak geçerliliği, yönetim ve örgüt araştırmalarının sosyal bilim olarak tanınması ve bilimsel meşruiyetinin tanınması açısından önemlidir.
- Bilimsel gerçekçiliğin ortaya koyduğu niteliklerin epistemolojik olarak bilimsel çaba ve ispatın, hiçbir zaman kesin/mutlak olarak değil de büyük bir olasılıkla doğru olduğu kabul edilmelidir.
- Bilimsel gerçekçiliğin pozitivizmle ontolojik ve epistemolojik anlamada herhangi bir problemi yoktur, çünkü her ikisi de bireyden bağımsız bir dünya ve bu dünyaya ilişkin ulaşılabilir bilgiden söz etmektedirler. Aralarındaki temel problem metafiziğe ilişkindir. Metafiziğin meşgul olduğu alan çoğunlukla kapsamı açısından pozitivistlerce küçük görülmüştür. Bilimsel gerçekçilik ontolojik ve epistemolojik olarak metafiziği dışarıda bırakmadan bilime nesnel olarak yaklaşmakta, dışımızdaki dünyanın ne olursa olsun her şeyden bağımsız olarak varlığını sürdürmeye devam edeceğine inanmaktadır. Çünkü metafizik; var olduğu bilinen ancak görgül olmayan varlıkların varoluşlarıyla ilgilenmekte ve konuya felsefi bir açıdan yaklaşmaktadır.
- Bilimsel gerçekçilik, pozitivizmin yalın nedensellik anlayışına oranla daha derin bir nedensellik anlayışı ve açıklayıcı bir yöntem önermektedir.
- Bilimsel gerçekçilik; postmodernizmin aşırı görecelikçi ve öznel yönelimlerinin içine düştüğü çıkmazdan kurtarılmasına (özellikle de Sokal'ın postmodernizmi küçük düşüren girişimi ve bunu bütün dünya ile paylaşması) kendi ontolojik ve epistemolojik yaklaşımları ile yardımcı olabilir.

Sonuç olarak bilimsel gerçekçiliğin; yönetim ve örgüt araştırmaları alanının kompleks ontolojik ve epistemolojik problemlerinin çözülmesine katkı verip, pozitivizm ve öznel yaklaşımların zayıf taraflarını dikkate alarak, diğer paradigmaları ve öne sürdükleri savları bütünleştirici ve ikna edici bir tavır sergileyebileceği sosyal bilimleri tümünden kapsayacak Büyük Kuram/Grand Theory

(Parsons, 2005:xxv; Skinner, 1990:3; Wiarda, 2010:x; Mills, 2000:26) oluşturma çabalarında bir kilometre taşı rolü üstlenebileceği değerlendirilmektedir. Sosyal bilimlerin, spesifik olarak da çalışma alanımız olan yönetim ve örgüt araştırmalarının bilimsel meşruiyetinin, pozitivizm tarafından haksız eleştirilerine maruz bırakılmasının önlenmesi ve aynı zamanda da gelişimine katkı sağlanması noktasından hareketle, bilimsel gerçeklik ile ilgili araştırma ve çalışmaların hem nitelik hem de nicelik olarak artmasının okyanusta en gelişmiş navigasyon sistemlerine sahip olarak yeni ufuklara yelken açılması misali büyük faydalar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Boyd, R. (1999a). "Confirmation, Semantics, and the Interpretation of Scientific Theories", s. 3-35, (Ed.) Boyd, R., Gasper, P. ve Trout, J.D., The Philosophy of Science, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- Boyd, R. (1999b). "On the Current Status of Scientific Realism, the Philosophy of Science", s. 195-222, (Ed.) Boyd, R., Gasper, P. ve Trout, J.D., The Philosophy of Science, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- Burrell, G. ve Morgan, G. (1979). Sociological Paradigms and Organizational Analysis, Heinemann Educational Books Ltd., London.
- Case, P. (2003). "From Objectivity to Subjectivity: Pursuing Subjective Authenticity in Organizational Research", s. 156-179, (Ed.) Westwood, R. ve Clegg, S., Debating Organization: Point-Counterpoint in Organization Studies, Blackwell Publishing, London.
- Chalmers, A.E. (1999). What is This Thing Called Science? 3rd Ed., Hackett Publishing Company Inc., Indianapolis.
- Chia, R. (2003a). "Ontology: Organization as World-Making", s. 98-113, (Ed.) Westwood, R. ve Clegg, S., Debating Organization: Point-Counterpoint in Organization Studies, Blackwell Publishing, London.
- Chia, R. (2003b). "Organization Theory as a Postmodern Science", s. 113-140, (Ed.) Tsoukas, H. ve Knudsen, C., The Oxford Handbook of Organization Theory, Oxford University Press, Oxford.
- Churchland, P.M. (1986). Scientific Realism and the Plasticity of Mind, University of Cambridge, Cambridge.

- Cooper, R. ve Burrell, G. (1988). Modernism, "Postmodernism and Organizational Analysis", *Organization Studies*, 9 (1): 91-112.
- Demetriou, C. (2009). "The Realist Approach to Explanatory Mechanisms in Social Sciences: More Than a Heuristic?", *Philosophy of the Social Sciences*, 39 (3): 440-462.
- Donaldson, L. (2003). "Epistemology: Position Statement for Positivism", s. 114-127, (Ed.) Westwood, R. ve CLEGG, S., *Debating Organization: Point-Counterpoint in Organization Studies*, Blackwell Publishing, London.
- Esade, M.B ve Mckelvey, B. (2010). "Integrating Modernist and Postmodernist Perspectives on Organizations: A Complexity Science Bridge", *Academy of Management Review*, 35 (3): 415-433.
- Feyerabend, P.K. (1981). *Realism, Rationalism and Scientific Method*, *Philosophical Papers Volume 1*, Cambridge University Press, New York.
- Giddens, A. (1993). *New Rules of Sociological Methods, a Positive Critique of Interpretative Sociologies*, 2nd Ed., Stanford University Press, Stanford, California.
- Keat, R. ve Urry, J. (1982). *Social Theory as Science*, 2nd Ed., Routledge and Kegan Paul, London.
- Kilduff, M., Mehra, A. ve Dunn M. B. (2011). "From Blue Sky Research to Problem Solving: A Philosophy of Science Theory of New Knowledge Production", *Academy of Management Review*, 36 (2): 297-317.
- Kuhn, T.S. (1970). *The Structure of Scientific Revolutions*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Lakatos, I. (1965). "Falsification and the Methodology of Scientific Research Programs", (Ed.) Lakatos, I. ve Musgrave, A., *Criticism and the Growth of Knowledge*, *Proceedings of the International Colloquium in the Philosophy of Science*, The Cambridge University Press, London.

- Mckelvey B. (2003). "From Fields to Science: Can Organization Studies Make The Transition?", s. 47-73, (Ed.) WESTWOOD, R. ve CLEGG, S., Debating Organization: Point-Counterpoint in Organization Studies, Blackwell Publishing, London.
- Mills, C.W. (2000). The Sociological Imagination; with a New Afterword by Todd Gitlin, 2nd Ed., Oxford University Press Inc., New York.
- Parsons, T. (2005). The Social System, with a New Preface by Bryan S.Turner, The Taylor & Francis e-Library, UK.
- Pfeffer, J. (1993). "Barriers to the Advance of Organizational Science: Paradigm Development as a Dependent Variable", Academy of Management Review, 18 (4): 599-620.
- Pfeffer, J. (1997). New Directions for Organization Theory, Problems and Prospects. Oxford University Press, New York.
- Psillos, S. (2005). "Scientific Realism and Metaphysics", Ratio, 18 (4): 385-404.
- Rosenau, P.M. (1992). Post-Modernism and the Social Sciences Insights, Inroads, and Intrusions, Princeton University Press, New Jersey.
- Rust, J. (2006). John Searle and the Construction of Social Reality, Continuum Studies in American Philosophy, New York.
- Sargut, S. (2006). "Buluşsal Arayış ya da Sav: Bilimsel Makale Niteliği Üzerine Düşünceler", Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık, I. Ulusal Kurultay Bildirileri: 101-112.
- Sargut, S. (2012a). "Kuramın Önceliği: Bilimsel Tavrı Araşsalcılıkla Niye Uzlaşmaz?", s. 1-11, (Ed.) Sözen, H.C. ve Basım, H.N., Örgüt Kuramları, Beta Basım A.Ş., Ankara.
- Sargut, S. (2012b). "Sosyal Bilim Olarak Örgüt ve Yönetim Araştırma Alanları: Bilimsel Meşruiyet Sorunları Nasıl Aşılır?", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Davetli Yazı: 1-15.

- Schlick, M. (1999). "Positivism and Realism", s. 37-55, (Ed.) BOYD, R., GASPER, P. ve TROUT, J.D., The Philosophy of Science, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- Searle, J.R. (1995). The Construction of Social Reality, The Free Press, New York.
- Sokal, A. (1996a). "Transgressing the Boundaries: Toward a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity", Social Text, 46/47: 217-252.
- Sokal, A. (1996b). "A Physicist Experiments with Cultural Studies", Lingua Franca, 6 (4): 62-64.
- Skinner, Q. (1990). "Introduction: The Return of Grand Theory", (Ed.) SKINNER, Q., The Return of Grand Theory in the Human Sciences, Cambridge University Press, Cambridge.
- Türk, D. (2012). "Eleştirel Gerçekçilik Üzerine", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 67 (3): 189-217.
- Yıldırım, E. (2010). "Örgüt Kuramında Yeni Gelişmeler: Postmodern ve Eleştirel Bakış", (Ed.) SARGUT S. ve ÖZEN, Ş., Örgüt Kuramları, İmge Kitabevi, Ankara.
- West, D. (2008). Kıta Avrupası Felsefesine Giriş Rousseau, Kant ve Hegel'den Foucault ve Derrida'ya, (1995), (Çev. Ahmet Cevizci), Paradigma Yayıncılık, İstanbul.
- Wiarda, H.J. (2010). Grand Theories and Ideologies in the Social Sciences, Palgrave Macmillan, New York.
- Wicks, A.C. ve Freeman, R.E. (1998). "Organization Studies and the New Pragmatism: Positivism, Anti-Positivism and the Search for Ethics", Organization Science, 9 (2):123-140.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Today, as acceleratingly increasing of specialization in every discipline including management and organization studies, it is very crucial to see and understand the holistic view of interaction among the disciplines and subdisciplines by using interdisciplinary approach to social science. It is considered that the most important step that can be taken in order to achieve and gain this holistic as well as interdisciplinary approach may be to present the subjective approaches that lead to questioning the scientific legitimacy of management and organization research in an objective way.

The most important of the findings of this study is that while positivism and critical realism are discussed and examined in the domestic literature, scientific realism is frequently encountered in foreign literature and it is not adequately addressed in the native literature. The aim of this article is to contribute to fill this gap. In addition, this study is considered to be a milestone in the efforts of forming the Grand Theory.

Organizational and management researches have been conducted for many years in the shadow of positivism and postmodernist debates. The acceptance of such research as a social science basically depends on its proof of its scientific legitimacy. It is seen that positivism's plain sense of causality and its stance against meta-physics and postmodernism's ontological and epistemological problems lead to the question of scientific legitimacy of the organizational and management field. Scientific realism can be exploited in overcoming these problems and creating a reference framework for the characteristics of the field's research program. Scientific realism offers opportunities to address the problems of both postmodernism and positivism. It can be argued that scientific realism offers a consistent framework of philosophy of science and the adoption of scientific realism can be beneficial in discussing and resolving ontological and epistemological problems on a solid ground, in overcoming the problems of rationality emerged in the discussions of consciousness-brain duality with physicalist approaches, and in resolving the debate on determinism without heading to solipsism in scientific legitimacy.

Method

This study was conducted through a systematic literature review. The research was undertaken using a deductive approach with rigorous and systematic

analysis of scientific realism, postmodernism, ontology, epistemology, dualism, determinism.

In this content, sorting the following important questions helps to frame the current study. In the way of recognition of management and organization research as social science, is it possible to propose a new solution by taking into consideration the weaknesses of subjective approaches, critical realism and postmodern approaches and objective approach positivism? If the answer is yes, what makes the proposed solution scientifically stronger in the face of subjective approaches and positivism? Can this solution offer an integrative and convincing approach to other paradigms and arguments?

Conclusion and Discussion

As a part of the social sciences, management and organization research seeks a solution to consolidate its legitimacy, to survive its scientific existence power and not to remain between positivism and postmodernism. By doing so, escaping from ontological and epistemological weaknesses, not excluding metaphysics, overcoming the problems of rational quality with the physicalist approaches, presents a consistent framework of scientific philosophy in solving scientific debates, emerge as an important effort by management and organization studies.

In brief, the current study focused the question of “What makes scientific realism scientifically much more powerful against subjective approaches?”. And as result, the below inferences can be made in terms of the power of scientific realism against subjective approaches:

- The ontological validity of the scientific realism is important for the recognition of management and organizational research as social.
- Epistemologically scientific effort and proof of the qualities revealed by scientific realism should never be accepted as absolute, but most likely to be true.
- Scientific realism does not have any problems in understanding ontology and epistemology with positivism. Scientific realism objectively approaches science without leaving metaphysics ontologically and epistemologically, believing that the world outside of us will continue to exist regardless of effect. Because metaphysics deals with the existence of known but not empirically approaches the issue from a philosophical perspective.

- Scientific realism proposes a deeper understanding of causality and offers an explanatory method than the positivism which claims a lean causality.
- Scientific realism may help the liberation of postmodernism from its extreme relativism and subjective orientation by its own ontological and epistemological approaches.

As claimed in some previous studies on scientific realism (Boyd, 1999b; Lakatos, 1965; Psillos, 2005; Sargut, 2012b); scientific realism contributes both to solve the complex ontological and epistemological problems of management and organization researches and also contributes to the reorganization of the gap between positivism and subjective approaches.

In the light of the above discussions, some inferences can be made within the scope of the features that make scientific realism scientifically stronger in the face of subjective approaches.